

ELS CURSOS NATURALISTES DE LA INSTITUCIÓ

PROGRAMA 2004 - 2005

Presentació

Benvinguts al programa de cursos naturalistes de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) del 2004-2005! Aquesta temporada us oferim cursos de botànica, de zoologia, de custòdia del territori, d'ecosistemes fluvials i marins, i una nova proposta: un curs sobre els riscos naturals al Pirineu.

Continuant la línia iniciada el 1992, els cursos són de cap de setmana i s'organitzen en una part teòrica i una part pràctica o de camp. Eminentment són cursos que presenten la diversitat d'un grup concret d'organismes, metodologies d'estudi, ecosistemes concrets o aspectes de la gestió de la biodiversitat i del medi natural. El nivell dels cursos és variat: us proposem tant cursos introductoris o de caire general com també cursos més especialitzats.

Desitgem que la proposta us resulti atractiva i engrescadora i accediu a acompanyar-nos durant el curs 2004-2005 al llarg de tota la geografia catalana amb els millors naturalistes. Ens veiem als cursos!

Informació i inscripció

Per formalitzar la inscripció, cal preinscriure's, com a mínim, quinze dies abans de l'inici del curs, ja sigui per telèfon o bé personalment, a l'entitat indicada per a cada curs.

La ICHN disposa d'una assegurança que cobreix totes les seves activitats; per aquest motiu, en fer la preinscripció cal que doneu, també, el vostre DNI.

Un cop feta la preinscripció, cal fer l'ingrés de la matrícula al compte corrent 2013-0421-50-0200689502 de Caixa Catalunya, **a nom de la ICHN, on ha de constar el nom de l'alumne i el títol del curs.** En el termini màxim de tres dies a comptar de la preinscripció, s'ha de fer arribar el resguard de l'ingrés de la matrícula a l'entitat on es fa el curs, i s'ha de dirigir a la persona responsable de les inscripcions, ja sigui per fax, per correu o bé personalment. Altrament, la preinscripció quedarà anul·lada.

En el cas que una persona ja inscrite vulgui anul·lar la inscripció, només li serà retornat el 80 % de l'import, sempre que ho sol·liciti amb una antelació mínima de

quinze dies respecte a l'inici del curs.

El nombre de places és limitat i depèn de cada curs. La reserva es farà per rigorós ordre d'inscripcions, d'acord amb la data del resguard d'ingrés. Hi haurà una llista d'espera per cobrir baixes eventuais o anul·lacions de darrera hora.

Organització i matrícula

La ICHN organitza aquest programa de cursos conjuntament amb diferents entitats sectorials o locals.

El **curs 1** està coorganitzat amb el Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants d'Osona és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

Curs 2. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants del Bages és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

Curs 3. La matrícula per als socis de la ICHN i per als de la Xarxa de Custòdia del Territori (XCT) és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

El **curs 4** està coorganitzat amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat.

Hi col·laboren:

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Parc Nacional
d'Aigüestortes
i Estany de
Sant Maurici

Organitza:

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Telèfon 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iecat.net

A/I: <http://www.iecat.net/ichn>

La matrícula per als socis de la ICHN, per als ciutadans del Prat de Llobregat i per al professorat docent de les escoles del Prat és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

El **curs 5** està coorganitzat amb el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. La matrícula per als socis de la ICHN i per als habitants dels municipis de l'àmbit del Parc és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

Curs 6. La matrícula per als socis de la ICHN és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

El **curs 7** està coorganitzat amb Centre de Submarinisme Snorkel. La matrícula per als socis de la ICHN i per als socis del Centre de Submarinisme Snorkel és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

Curs 8. La matrícula per als socis de la ICHN és de 58 €, i per als que no ho són és de 82 €.

Altres informacions d'interès

El preu de la matrícula dels cursos inclou l'assistència a les sessions teòriques i pràctiques impartides pel professorat, la documentació, l'allotjament, l'esmorzar del

diumenge i l'assegurança per accident o danys a tercers. El transport i la resta d'àpats no hi són inclosos, però es poden reservar en el moment de fer la inscripció i pagar-los al principi del curs, o bé cadascú pot portar-se el menjar.

Les persones que no vulguin utilitzar l'allotjament tindran un descompte de 10 € en el preu de la matrícula.

Pel que fa al transport, ens convé saber si teniu places lliures al cotxe, si us en cal trobar o si veniu amb transport públic per poder planificar els desplaçaments durant el curs. Cal dur llençols o sac de dormir i roba adequada i de colors discrets per a les sortides de camp.

Crèdits de lliure elecció

Els alumnes de les facultats de Ciències Ambientals i de Biologia de la Universitat de Girona tenen 1 crèdit per curs.

En el moment de tancar l'edició d'aquest programa queda per confirmar si els alumnes de la Universitat de Barcelona tindran 1 crèdit en els cursos del segon semestre.

Calendari dels cursos

9 i 10 d'octubre de 2004

Els macròfits dels rius catalans

23 i 24 d'octubre de 2004

Els jaciments de potassa i sal del Bages i l'impacte ambiental de la seva explotació

12 i 13 de març de 2005

Conservant tot conreuant. Bases per a la custòdia del territori en finques agràries productives

16 i 17 d'abril de 2005

Les orquídes del delta del Llobregat

21 i 22 de maig de 2005

Biologia i conservació del trençalòs (*Gypaetus barbatus*)

4 i 5 de juny de 2005

Els riscos naturals al Pirineu: adaptació de l'home modern al medi natural

18 i 19 de juny de 2005

Les comunitats bentòniques litorals de la Costa Brava

2 i 3 de juliol de 2005

Botànica de camp als estatges montà, subalpí i alpí del vessant nord del Pirineu Central

Els macròfits dels rius catalans

Dates

9 i 10 d'octubre de 2004

Professorat

Jaume Cambra, Departament de Biologia Vegetal de la UB

Programa

Dissabte

9 - 10.30 h. Introducció. Valors, funcions i característiques. Grups biològics i ecològics als Països Catalans. Impactes i problemàtiques que els afecten.

10.30 - 11 h. Pausa.

11 - 14 h. Sessió teòrica i pràctica d'observació i determinació d'espècies i hàbitats *in situ*, en un ambient riberenc proper.

14 - 16 h. Dinar.

16 - 19 h. Reconeixement d'algunes espècies al laboratori. Metodologies d'estudi i d'avaluació.

Diumenge

9 - 14 h. Introducció als índexs. Aplicació *in situ*, al riu Ter i a d'altres ambients propers de característiques diferenciades. Anàlisi de les dades obtingudes i discussió.

14 h. Dinar i comiat.

Cal que porteu

Es recomana portar roba de recanvi, calçat de muntanya i impermeable per a la sortida. En cas de tenir-ne, gualejadors o botes altes de pescador.

Lloc de trobada

Museu Industrial del Ter (Manlleu), a les 9 h.

Informació i preinscripció

Museu Industrial del Ter, Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis: passeig del Ter, s/n; 08560 Manlleu.

De dimarts a divendres, de 10 a 13 h. i de 16 a 19 h. Dissabte, de 10 a 13 h. Demaneu per David Rebollo. Tel.: 938 515 176; fax: 938 512 735; a/e: mit@mitmanlleu.org.

Els jaciments de potassa i sal del Bages i l'impacte ambiental de la seva explotació

Dates

23 i 24 d'octubre de 2004

Professorat

Josep Planas i Jordi Martín (Agbar), Roger Lloret (CEPA, Agbar), Florenci Vallès (ICHN) i Jordi Badia (ICHN, de la plataforma cívica MontSalat)

Programa

Dissabte

9 - 14 h. Presentació. Sortida al Cardener. La muntanya de sal, els halòfits, els runams salins, les bòfies de subsidència i el desviament del Cardener.

14 - 16 h. Dinar

16 - 18 h. Súria: l'anticlinal, el runam salí, el pla de «restauració», la salinització del Cardener al Fusteret i l'afectació de la pols salina a Cerarols.

18 - 20 h. Afectació al subministrament d'aigua.

Diumenge

9 - 10 h. Sortida a la font salada d'Avinyó.

10 - 10.30 h. Balsareny: el runam salí de Vilafruns i la riera de Conangle.

10.30 - 13.30 h. Sallent: la subsidència al barri de l'Estació, la salinització del Llobregat i els runams de la Botjosa i del Cogulló, la salinització de la riera de Soldevila.

13.30 - 14.30 h. Santpedor: la salinització del riu d'Or i la font del Clot de les Aigües.

14.30 - 16.00 h. Dinar.

16 - 17 h. Perspectives futures i cloenda.

Cal que porteu

Calçat adequat per a terreny irregular.

Lloc de trobada

UPC de Manresa, a les 9 h.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.

Conservant tot conreuant. Bases per a la custòdia del territori en finques agràries productives

Dates

12 i 13 de març de 2005

Professorat

Jordi Pietx i Colom, biòleg, XCT
Santi Mañosa Rifé, biòleg, Universitat de Barcelona

Programa

Dissabte

10.15 - 12.15 h. Introducció i marc conceptual.

12.30 - 13.45 h. Conceptes bàsics per a una gestió del medi agrari tenint en compte la conservació dels hàbitats, espècies i del paisatge.

13.45 - 15.30 h. Dinar lliure.

15.30 - 20 h. Visites a finques agràries d'Osona.

20 h. Tornada al seminari i Sopar lliure.

21.30 h. (Opcional) Productes i serveis de finques i entitats amb acords de custòdia del territori.

Diumenge

9.30 - 13 h. Criteris pràctics per a la conservació dels paisatges agraris. *Sortida a Gallecs*.

13 - 15.30 h. Dinar de camp.

15.30 - 17 h. Visita de camp: un paisatge agrari per al desenvolupament i la conservació de la vida rural.

17 - 18 h. L'agent de conservació agrària: una nova professió a Catalunya?

18 - 19 h. Conclusions i avaluació del curs

Cal que porteu

Llençols (si aneu a l'allotjament que us proposem).
Calçat còmode per a les visites de camp.

Lloc de trobada

A les 10 h. al Seminari de Vic, (Av. del Seminari)

Informació i preinscripció

Xarxa de Custòdia del Territori. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. De dilluns a divendres (excepte dimecres), de 9 a 12.30 h. Demaneu per Sònia Garcia. Tel.: 938 866 135; A/e: info@custodiaterritori.org

Les orquídiades del delta del Llobregat

Dates

16 i 17 d'abril de 2005

Professorat

Valentín González Rodríguez
i Rafael del Hoyo Pastor, biòlegs

Programa

Dissabte

10 - 10.30 h. Presentació del curs.

10.30 - 11.30 h. Sessió teòrica. Introducció al medi físic del delta del Llobregat.

11.30 - 16.30 h. Sortida. Orquídiades de la Reserva Natural Remolar-Filipines i zones d'influència. Orquídiades de la pineda de Cal Francès (Viladecans).

16.30 - 17.30 h. Dinar

17.30 - 20 h. Sessió teòrica. Metodologia d'estudi i bibliografia. El món de les orquídiades: aspectes generals, hàbitats i floració. De la flor de l'home penjat a les abelleres: descripció de les espècies del Delta. Tresors perduts i problemàtiques de conservació. Legislació.

Diumenge

10 - 13.30 h. Sortida. Orquídiades de la Reserva Natural Ricarda - ca l'Arana. Orquídiades de la pineda de Can Camins (el Prat de Llobregat).

14 h. Conclusions, cloenda i dinar.

Cal que porteu

Roba de camp i calçat còmode per caminar.

Lloc de trobada

Les Cases d'en Puig (el Prat de Llobregat), a les 9.30 h.

Informació i preinscripció

Les Cases d'en Puig: pl. Agricultura, 4; 08820 el Prat de Llobregat. Feiners i dissabtes, d'11 a 13 h i de 17 a 20.30 h; diumenges i festius, d'11 a 14 h. Tel.: 933 709 002; fax: 934 783 903; a/e: casesdenpuig@aj-elprat.es.

Biologia i conservació del trencalòs (*Gypaetus barbatus*)

Dates

21 i 22 de maig de 2005

Professorat

Antoni Margalida, Grup d'Estudi i Protecció del Trencalòs (GEPT)

Programa

Dissabte

11 - 14 h. Introducció general a l'ecologia dels voltors presents a Catalunya i les seves diferències per a identificar-los, la seva distribució, la tendència poblacional i la problemàtica.

Introducció a l'espècie

16 - 20 h. Biologia reproductora

Alimentació
Problemàtica
Conservació

Diumenge

9 - 14 h. Visita al Casal dels Voltors (la Torre de Tamúrcia) i ruta per la Terreta per observar i identificar les tres espècies de voltors i conèixer les tècniques d'estudi.

14 h. Dinar i cloenda.

Cal que porteu

Roba d'abric per anar per la muntanya, botes, motxilla, gorra, cremes protectores, ulleres fosques, binocles i càmera de fotos.

Lloc de trobada

Casa del Parc Nacional de Boí; carrer de les Graieres, 2, de Boí, a les 10 h.

Informació i preinscripció

Casa del Parc Nacional: carrer de les Graieres, 2; 25528 Boí. De dilluns a divendres, de 9 a 13 h i de 15.30 a 18.45 h. Demaneu per Josep Maria Rispa.

Tel.: 973 696 189; fax: 973 696 154;

a/e: jrispa@gencat.net.

Els riscos naturals al Pirineu: adaptació de l'home modern al medi natural

Dates

3, 4 i 5 de juny de 2005

Professorat

Glòria Furdada Bellavista, Universitat de Barcelona
Ramon Copons Llorens, geòleg (Euroconsult SA)
Grup de Riscos Naturals (RISK NAT), Departament de Geodinàmica i Geofísica, UB

Programa

Divendres

Recepció i introducció.

Dissabte

Matí: Gestió del risc de les allaus de neu. Visita a l'estació d'esquí d'Ordino-Arcalís i al dic de protecció d'Arinsal.

Tarda: Mitigació del risc a partir de la prevenció de les zones exposades a moviments de vessant. Visita al poble de Pal (corrents d'arrossegalls) i a Canillo (gran moviment del Forn).

Diumenge

Matí: Adaptació de la zona urbana als riscos naturals. Visita al Solà d'Andorra la Vella (despreniments i obres de defensa) i a Santa Coloma (inundacions).

Tarda: Grans esllavissades i crescudes. Visita a Pont de Bar (L'Alt Urgell).

Cal que porteu

Roba i calçat de muntanya.

Lloc de trobada

Alberg Aina (Canillo, Principat d'Andorra), el divendres vespre.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h.
Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.

Les comunitats bentòniques litorals de la Costa Brava

Dates

18 i 19 de juny de 2005

Professorat

Carles Novell, biòleg, Facultat de Biologia, UB

Programa

Dissabte

10 - 14 h. Principals grups zoològics i vegetals de les comunitats bentòniques. Sistemàtica dels tàxons que viuen a les comunitats estudiades.
14 - 15.30 h. Dinar.

16 - 19 h. Sortida d'apnea a la costa per observar moltes de les espècies estudiades.
19.30 - 21 h. Identificació d'espècies i comunitats i valoració de la biodiversitat observada.

Diumenge

9.30 - 12 h. Ecologia de bentos. Descripció dels estatges supralitoral, mediolitoral i infralitoral. Comunitats de fons durs i de fons tous. Els herbassars de *Posidonia oceanica*.

12 - 13.30 h. Impactes antropogènics a les comunitats litorals. Com afecten les diverses actuacions humanes als ecosistemes costaners. Les reserves marines com a instruments de protecció de la biodiversitat.
14 - 15.30 h. Dinar.

16 - 18 h. Sortida d'apnea per identificar les comunitats descrites en la teoria.

18 - 18.45 h. Debat, conclusions i cloenda.

Cal que porteu

Ulleres d'immersió, vestit de neoprè, aletes, cinturó de ploms (tot es pot llogar al mateix centre).

Lloc de trobada

Centre de Submarinisme Snorkel: av. del Mar, s/n, de Llafranch, a les 9.30 h.

Informació i preinscripció

Carles Novell. Tel.: 670 238 385
a/e: natica_sea@vodafone.es.

Botànica de camp als estatges montà, subalpí i alpí del vessant nord del Pirineu central

Dates

2 i 3 de juliol de 2005

Professorat

Jaume Gamisans i Homet, catedràtic jubilat de la Universitat Paul Sabatier, Tolosa de Llenguadoc

Programa

Dissabte

8 - 17 h. Sortida a Estarvielle. Viatge en cotxe fins a Pont de Prat (20', cul-de-sac al fons de la vall, 1.200 m). Partida a peu cap a les gorges de Clarabida.

Bosc montans de faig i sobretot avet sobre silici; flora rica, particularment en falgueres. Anada cap al subalpí, amb aparició de *Pinus uncinata*, *Rhododendron*, *Arctostaphylos uva-ursi*, comunitats megafòrbiques, prats subalpins, torberes amb *Sphagnum* i *Drosera*, comunitats rupícoles.

17 h. Sessió d'identificació de famílies, gèneres i espècies amb flors.

Diumenge

8 - 17 h. Sortida a Estarvielle. Viatge en cotxe fins al pantà de Capdelong (2.100 m.). Partida a peu cap al cim del Campbielh (3.100 m.). Estatges subalpí superior i alpí: boscos de pi negre, prats alpins, tarteres...

Cal que porteu

Lupa i guies de flora, vestits i sabates per a l'alta muntanya (desnivell de 600 m el primer dia, i de 1.000 m el segon dia).

Lloc de trobada

A les 8 h. a la Refugi de muntanya d'Estarvielle, dins la vall del Louron, a les 8 del matí.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h.
Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.